

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en de Raad van Commissarissen van Royal Schiphol Group N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Royal Schiphol Group N.V. per 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).
- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Royal Schiphol Group N.V. per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de in dit jaarverslag op pagina 157 tot en met 235 opgenomen jaarrekening 2018 van Royal Schiphol Group N.V. ('Schiphol' of 'de vennootschap') te Schiphol gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- 1 het geconsolideerd overzicht financiële positie per 31 december 2018;
- 2 de volgende geconsolideerde overzichten over 2018: de winst-en-verliesrekening, het overzicht van het totaalresultaat, het overzicht van mutaties in het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- 1 de enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- 2 de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Royal Schiphol Group N.V. zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 13 miljoen
- 4,8% van resultaat voor belastingen, aangepast voor overige resultaten uit vastgoed

Groepscontrole

- 93% van de geconsolideerde netto-omzet
- 91% van de geconsolideerde totale activa

Kernpunten

- Investerings in operationele activa en aanbestedingen en gunningen gerelateerd aan het Capital Programme
- Vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen reële waarde
- Omzet uit havengelden

Goedkeurend oordeel

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 13 miljoen (2017: EUR 15 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van resultaat voor belastingen, aangepast voor overige resultaten uit vastgoed, en bedraagt daarvan 4,8% (2017: 4,9%). Wij beschouwen resultaat voor belastingen, aangepast voor overige resultaten uit vastgoed als de meest geschikte benchmark, omdat wij verwachten dat gebruikers van de jaarrekening een primaire focus op het resultaat van de vennootschap hebben. Wij hebben materialiteit verlaagd vergeleken met 2017 omdat verwacht werd dat het operationele resultaat zou dalen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met de Raad van Commissarissen afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 0,65 miljoen (2017: EUR 0,8 miljoen) rapporteren aan hen alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Wij hebben geen niet-gecorrigeerde afwijkingen boven EUR 0,65 miljoen gerapporteerd.

Reikwijdte van de groepscontrole

Royal Schiphol Group N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten die activiteiten verrichten in de business areas Aviation, Real Estate, Consumer Products & Services en Alliances & Participations. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van Royal Schiphol Group N.V.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de locatie Amsterdam Airport Schiphol, met significante activiteiten binnen de business areas Aviation, Real Estate en Consumer Products & Services.

Wij hebben gebruikgemaakt van andere accountants bij de controle van geselecteerde buitenlandse activiteiten in de business area Alliances & Participations. Dit bevat investeringen in deelnemingen in Groupe ADP en Brisbane Airport Corporation Holdings Ltd. Wij hebben instructies opgesteld met uit te voeren procedures en hebben de uitkomsten van hun werkzaamheden geëvalueerd, onder andere op basis van bezoek ter plaatse en de aan ons gerapporteerde bevindingen. Bij andere groepsonderdelen, waaronder de activiteiten op Terminal 4 van JFK IAT, Lelystad Airport en Rotterdam The Hague Airport, hebben wij zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Bovenstaande aanpak heeft geresulteerd in een dekking van 93% van de geconsolideerde netto-omzet en 91% van de geconsolideerde totale activa.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de genoemde groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Reikwijdte van onze controle van fraude en het niet voldoen aan wet en regelgeving

In het bepalen van onze controlewerkzaamheden maken we gebruik van de evaluatie van management in relatie tot frauderisicomanagement (preventie, detectie en respons) inclusief ethische normen die een eerlijke cultuur bewerkstelligen.

Wij hebben wij frauderisicofactoren geëvalueerd en de uitkomsten van onze evaluatie en geïdentificeerde risico's met de directie en met de Raad van Commissarissen besproken. Frauderisicofactoren zijn gebeurtenissen en omstandigheden die duiden op een stimulans of druk om fraude te plegen of die een gelegenheid scheppen om te frauderen. Aanwijzingen voor vermeende fraudes uit het verleden zijn in deze evaluatie betrokken, waaronder berichten in de media en interne onderzoeken. We hebben ook factoren ingeschat in relatie tot het niet voldoen aan wet- en regelgeving die direct of indirect van invloed zijn op de jaarrekening.

In overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden hebben wij een algemeen frauderisico verondersteld dat voortkomt uit de mogelijkheid van het management om de interne beheersing te doorbreken. Daarnaast hebben wij een specifiek frauderisico geëvalueerd door mogelijke belangenverstremming bij de gunning van grote contracten binnen het 'Capital Programme', het programma voor de uitbreiding van de luchthavencapaciteit van Amsterdam Airport Schiphol. Met betrekking tot het niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij geen risico's geïdentificeerd met een directe of indirecte materiële impact op de geconsolideerde jaarrekening.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen die frauderisico's mitigeren. Daarnaast hebben wij gerichte testwerk uitgevoerd door data-analyse van journaalposten met een hoog risico, evaluatie van belangrijke beoordelingen en inschattingen van Schiphol (waaronder een evaluatie van de uitkomsten van schattingen in het verleden) en deelwaarnemingen van bepaalde in 2018 gegunde materiële contracten op basis van kwantitatieve en kwalitatieve criteria.

Onze controlewerkzaamheden zijn niet vergelijkbaar met een specifiek fraudeonderzoek dat vaak diepgaander van aard zal zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Investerings in operationele activa en aanbestedingen en gunningen gerelateerd aan het Capital Programme

Omschrijving

Schiphol investeert substantiële bedragen in operationele capaciteit en kwaliteit door grootschalige en complexe verbouwingen en nieuwbouw. Voor de beheersing en uitvoering van het Capital Programme is een afzonderlijke programmaorganisatie ingericht. In 2018 zijn enkele grote aanbestedingen afgerond in het kader van het Capital Programme en zijn langlopende investeringsverplichtingen aangegaan. Investerings in operationele activa zijn een kernpunt van onze controle vanwege het onderscheid tussen operationele kosten die direct als last in de winst- en verliesrekening worden verantwoord en investeringen die worden geactiveerd en over de levensduur van het actief worden afgeschreven.

Zoals toegelicht in noot 10 van de jaarrekening zijn er in 2018 EUR 517 miljoen aan investeringsuitgaven geactiveerd als onderdeel van de activa in aanbouw of ontwikkeling. Daarnaast is toegelicht in noot 28 van de jaarrekening dat Schiphol per 31 december 2018 langlopende contracten met bouwondernemingen is aangegaan voor EUR 0.5 miljard, waarvan EUR 351 miljoen betrekking heeft op het Capital Programme.

Onze aanpak

Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd gericht op de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen in het reguliere inkoop- en investeringsproces en specifiek binnen het Capital Programme.

Voor geactiveerde bedragen onder activa in aanbouw of ontwikkeling hebben wij de juistheid van nieuwe investeringen getoetst door een statistische steekproef, onder andere op basis van de aard van de ontvangen goederen en diensten, inkoopfacturen en juiste toepassing van de activeringscriteria.

We hebben detailwerkzaamheden uitgevoerd gericht op een aantal grote langlopende contracten die in 2018 binnen het Capital Programme zijn aangegaan. Voor de geselecteerde contracten hebben wij getoetst of het aanbestedingsproces en de inhoudelijke evaluatie van offertes zijn uitgevoerd aan de hand van vooraf vastgestelde criteria. Daarbij hebben we tevens getoetst of verschillende perspectieven (bijvoorbeeld commercieel, functioneel en technisch) voldoende zijn meegewogen in de selectie van leveranciers.

Onze observatie

Wij hebben geconcludeerd dat de geactiveerde bedragen onder activa in aanbouw of ontwikkeling zijn geactiveerd in overeenstemming met IAS16. Wij hebben het in 2018 gegunde contract voor de A-Pier geselecteerd, waarbij wij hebben geobserveerd dat, ondanks dat een gelimiteerd aantal offertes werd ontvangen, een gewogen inhoudelijke evaluatie van offertes heeft plaatsgevonden aan de hand van vooraf vastgestelde criteria en onderbouwd met interne documentatie.

Vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen reële waarde

Omschrijving

De waardering van vastgoedbeleggingen is een kernpunt van onze controle vanwege de omvang van vastgoedbeleggingen en de schattingsonzekerheid. Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde en bedragen 22% van de geconsolideerde totale activa. Zoals toegelicht in noot 2 van de jaarrekening bedraagt de ongerealiseerde waardeverandering EUR 106 miljoen positief.

De waardering van vastgoedbeleggingen is complex en vereist significante oordeelsvorming van het management. Schiphol schakelt onafhankelijke externe taxateurs in ten behoeve van de bepaling van de waarde van vastgoedbeleggingen, zoals ook toegelicht in noot 2 van de jaarrekening. In overeenstemming met het interne waarderingsbeleid heeft Schiphol dit jaar nieuwe externe taxateurs ingeschakeld. Waarderingen zijn sterk afhankelijk van schattingen en veronderstellingen voor het bepalen van toekomstige kasstromen en de risico's daarin, zoals toegelicht in noot 11 van de jaarrekening. Voor de waardering van terreinen maakt Schiphol, naast het inschakelen van externe taxateurs, ook gebruik van een intern waarderingsmodel.

Onze aanpak

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersingsmaatregelen binnen het waarderingsproces onderzocht. Wij hebben de deskundigheid, objectiviteit en professionele competenties van de door Schiphol nieuw ingeschakelde externe taxateurs geëvalueerd. Wij hebben de opdracht die Schiphol heeft verstrekt aan de externe taxateurs onderzocht. Tevens hebben wij de juistheid en volledigheid onderzocht van de door Schiphol aan taxateurs aangeleverde informatie. Wij hebben de taxatierapporten van de externe taxateurs geëvalueerd en geanalyseerd. Wij hebben eigen waarderingspecialisten ingeschakeld om de aanvaardbaarheid van de gebruikte waarderingsmodellen en van de belangrijkste schattingen en veronderstellingen te onderzoeken. Daarnaast hebben wij de methodiek en juiste werking onderzocht van het interne waarderingsmodel dat is gehanteerd voor het bepalen van de waardering van terreinen.

Onze observatie

Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de waardering van vastgoedbeleggingen zoals toegepast door Schiphol evenwichtig is en passend voor opname in de jaarrekening. De toelichtingen op de waardering van de vastgoedbeleggingen zoals opgenomen in noot 11 van de jaarrekening voldoen aan de vereisten van IAS40.

Omzet uit havengelden

Omschrijving

Omzet uit havengelden is een kernpunt van onze controle vanwege de omvang daarvan en het gebruik van informatie van derden. De omzet uit havengelden bedraagt 59% van de totale netto-omzet. De tariefstelling voor havengelden op locatie Amsterdam Airport Schiphol is gereguleerd. Jaarlijks publiceert Schiphol de tarieven en voorwaarden op haar website na consultatie van de luchtvaartsector.

In onze controle is naast de juistheid ook de volledigheid van de verantwoorde havengelden van belang. Om passagiersvergoedingen binnen de havengelden vast te stellen is Schiphol mede afhankelijk van informatie van derde partijen. Dit betreft vooral de registratie van passagiersaantallen en de samenstelling hiervan, waarbij het onderscheid tussen vertrekkende lokale passagiers en transferpassagiers van belang is voor het te hanteren tarief.

Onze aanpak

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking getoetst van interne controlemaatregelen gericht op de juistheid en volledigheid van de van derden ontvangen registraties van passagiersaantallen en de samenstelling daarvan, en van het gehanteerde tarief.

Daarnaast hebben wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd bestaande uit cijferanalyses van havengelden, waaronder trendanalyses op de verantwoorde passagiersvergoedingen per periode. Wij hebben een aantal detailtests uitgevoerd op de brondata die hiervoor gebruikt zijn, zoals vluchtbewegingen, passagiersaantallen per vlucht en de juistheid van het onderscheid tussen vertrekkende lokale passagiers en transferpassagiers.

Tevens hebben wij data-analyse gebruikt om vast te stellen dat de omzet uit havengelden, via debiteuren, leidt tot bankontvangsten. Voor debiteuren per balansdatum hebben wij dit ook vastgesteld aan de hand van na balansdatum ontvangen betalingen.

Onze observatie

Schiphol voert diverse controles uit gericht op de juistheid en volledigheid van informatie aangeleverd door luchtvaartmaatschappijen, waaronder ticketcontroles, passagierstellingen en ratioanalyses. Schiphol steunt op informatie uit, onder meer, beladingsdocumenten die in de luchtvaartsector gebruikt worden voor veiligheid en logistieke doelstellingen. Bij de reikwijdte en diepgang van deze interne controles maakt Schiphol een risicoafweging mede op basis van materialiteit. Wij kunnen ons vinden in deze afweging.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het Bestuursverslag, waarin is opgenomen het bericht van de CEO en jaaroverzicht 2018 (pagina 2 tot en met 8), over ons (pagina 9 tot en met 24), onze strategie (pagina 25 tot en met 47), onze resultaten (pagina 48 tot en met 112), governance, met daarin onder meer het verslag van de Raad van Commissarissen en informatie over remuneratie (pagina 113 tot en met 140);
- de maatschappelijke verantwoording (pagina 141 tot en met 152);
- de Overige gegevens; en
- het historisch overzicht (pagina 246 tot en met 247).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het Bestuursverslag en de Overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn op 10 februari 2014 benoemd als accountant van Schiphol voor de controle van de jaarrekeningen 2014, 2015 en 2016 en zijn sinds die datum de externe accountant. Op 21 december 2016 zijn wij benoemd voor een tweede termijn van drie jaar als externe accountant van Schiphol vanaf de controle van de jaarrekening 2017.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van Organisaties van Openbaar Belang geleverd.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een verdere beschrijving van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van een jaarrekeningcontrole is te vinden op de website van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op: http://www.nba.nl/NL_oob_01. Deze beschrijving is onderdeel van onze controleverklaring.

Amstelveen, 14 februari 2019

KPMG Accountants N.V.

E. Eeftink RA

Historisch overzicht

(in EUR 1.000.000, tenzij anders aangegeven)

	2018	2017	2016	2015	2014
Winst- en verliesrekening					
Netto-omzet	1.509	1.458	1.435	1.423	1.438
Overige opbrengsten en resultaten uit vastgoed	107	80	71	117	35
Som der bedrijfsopbrengsten	1.616	1.538	1.506	1.540	1.473
Som der bedrijfslasten exclusief afschrijvingen en bijzondere waardeveranderingen	-981	-916	-848	-804	-838
EBITDA	635	622	658	735	635
Afschrijvingen, amortisatie en bijzondere waardeveranderingen	-267	-264	-238	-230	-232
Exploitatieresultaat	368	359	420	505	403
Financiële baten en lasten	-90	-86	-91	-89	-86
Belastingen, aandeel in het resultaat van deelnemingen en aandeel derden	7	12	-18	-38	-43
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	285	286	311	378	274
Minderheidsaandeelhouders	7	6	5	4	2
Resultaat toekomstend aan aandeelhouders (nettoresultaat)	278	280	306	374	272
Balans					
Vaste activa	6.493	6.040	5.818	5.646	5.413
Vlottende activa	861	615	608	759	415
Totaal activa	7.354	6.655	6.426	6.405	5.829
Eigen vermogen	4.117	3.978	3.860	3.716	3.453
Voorzieningen	106	79	57	56	57
Langlopende verplichtingen	2.474	2.225	2.172	2.021	1.987
Kortlopende verplichtingen	656	373	337	612	334
Totaal passiva	7.354	6.655	6.426	6.405	5.830
Operationele cashflow¹	526	267	438	508	508
Ratio's					
Exploitatieresultaat als % van de netto-omzet	24,4	24,6	29,3	35,5	27,3
Rendement gemiddeld eigen vermogen in % (ROE)	7,0	7,2	8,2	10,4	8,0
Return on Average Capital Employed in % ²	7,2	7,2	8,2	10,1	8,4
FFO/totale schuld in % ³	18,7	21,6	22,8	22,0	26,5
FFO interest dekkingsratio ⁴	6,6	6,9	6,8	6,7	6,4
Leverage ⁵	38,9	35,2	34,9	37,0	35,0
Gegevens per aandeel					
Winst per aandeel	1.496	1.503	1.645	2.010	1.461
Operationele cashflow per aandeel	2.827	1.435	2.354	2.728	2.730
Dividend per aandeel	631	807	797	1.006	744
Personeel					
Gemiddelde effectieve bezetting op basis van fulltime-equivalenten	2.324	2.180	2.063	2.000	2.039